

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Χαρακτηριστικό της εφηβικής ηλικίας είναι η δυσπιστία και η αμφισβήτηση των παραδοσιακών αξιών και αρχών και η έντονη κριτική τους. Και η αμφισβήτηση αυτών των αξιών από τον έφηβο σήμερα γίνεται ακόμη πιο δραματική γι' αυτόν, εξαιτίας της ταχύτατης μεταβολής και αλλαγής των αξιών και της μη σταθερότητάς τους, όπως στο παρελθόν. Κριτικάρει τους πάντες (γονείς, εκπαιδευτικούς, διάφορους αξιωματούχους, συμμαθητές) και τα πάντα (θεσμούς, αξίες, αρχές). Αμφισβητεί τις αντιλήψεις και τις πεποιθήσεις των ωρίμων και γενικά της παράδοσης, που τις θεωρεί καθυστερημένες, **ξεπερασμένες** και μεσαιωνικές και προτείνει για πολλά θέματα και προβλήματα τις δικές του λύσεις. Ενώ όμως από τη μια είναι αντιδογματικός και χτυπά τις αυθεντίες και το «κατεστημένο», από την άλλη ψάχνει για νέα πρότυπα και ιδανικά και γίνεται οπαδός νέων ιδεολογιών, που τις υπερασπίζεται με φανατισμό.

Ο έφηβος στη θέση των παραδεκτών αξιών, στις οποίες καλείται να προσαρμοστεί και να ρυθμίσει σύμφωνα με αυτές της ζωής του, προβάλλει τις δικές του αξίες. Θέλει να δώσει τη δική του ερμηνεία στον κόσμο, να δημιουργήσει δικό του κώδικα αξιών και αρχών και δικούς του κανόνες ηθικής και δικαίου. Γι' αυτό διακατέχεται από έντονη τάση να επικρίνει καθετί το παραδοσιακό, το «κατεστημένο», και θέλει να γκρεμίσει τον παλιό σάπιο κόσμο και νομίζει πως μέσα σε «τρεις μέρες» θα τον ξαναχτίσει καινούριο, μέσα στον οποίο θα βασιλεύει η απόλυτη δικαιοσύνη και τελειότητα. [...]

Από την τάση τους για αμφισβήτηση πηγάζει και η έντονη διάθεσή τους για πρωτοτυπία, που την εκδηλώνουν με ιδιορρυθμία, εκκεντρικότητα, κυνισμό και **αυθάδεια**. Γι' αυτό και προσπαθούν να εντυπωσιάσουν το περιβάλλον τους με την ιδιόρρυθμη εξωτερική εκδήλωσή τους στην ενδυμασία, στην κόμμωση, στη γλώσσα, στις χειρονομίες, στη διασκέδαση και γενικά στη συμπεριφορά τους. Την αμφισβήτησή τους την εκδηλώνουν μερικές φορές οι έφηβοι με ακρότητες.

Επειδή λείπει η αυτοκριτική από τον έφηβο, υπερτιμά τον εαυτό του και από τον υπερβολικό ιδεαλισμό του δυσκολεύεται να κατανοήσει την παράδοση, που είναι κάτι πολύπλοκο. Η κριτική του αυτή δείχνει πως αυξάνει και βαθαίνει η συνειδήσή του ως πνευματικού όντος και αναπτύσσονται μέσα του τα προσωπικά ιδεώδη. Η αμφισβήτηση των παραδοσιακών αξιών εκ μέρους του εφήβου οφείλεται στη μεγάλη ηθική και διανοητική αμηχανία, που διέρχεται σ' αυτή την ηλικία. Δυσκολεύεται να προσαρμοστεί στην πραγματικότητα της ζωής και γι' αυτό θέλει να ανατρέψει και να ανατινάξει τα πάντα στον αέρα. Η διαφωνία αυτή του νεανικού ιδεαλισμού με την πραγματικότητα είναι εκδήλωση ψυχικής υγείας και ευρωστίας και με την κατάλληλη **συμπαράσταση** θα αποφύγει την επιλόλαιη και επαναστατική κρίση και θα οδηγηθεί στη βαθύτερη κατανόηση και αποτίμηση της σημασίας των αξιών.

Η εφηβεία είναι η περίοδος της ονειροπόλησης και της κυοφορίας των καινούριων ιδεών, απόψεων, ανακαλύψεων και κατάστροφης σχεδίων. Γι' αυτό και οι ψυχολόγοι την ονομάζουν περίοδο των πνευματικών μεταλλαγών. Τώρα που κάνει σχέδια για το μέλλον, χρειάζεται συμπαράσταση και ηθική καθοδήγηση περισσότερο από παιδί, γιατί τώρα βρίσκεται πιο συχνά μπροστά στις αξίες, με τις οποίες συγκρούεται περισσότερο από όσο κατά την παιδική ηλικία. Δυστυχώς, όμως, οι ενήλικοι, αντί να τους ενθαρρύνουν τους εφήβους σ' αυτές τις περιπτώσεις τους συμβουλεύουν να αφήσουν κατά μέρος τα όνειρά τους και να προσγειωθούν στην πραγματικότητα. Μπορεί βέβαια πολλά τέτοια εφηβικά όνειρα να μένουν τελικά απραγματοποίητα, αλλά οπωσδήποτε τους ωφελούν, γιατί με αυτά πλουτίζουν και γεμίζουν της ζωή τους περισσότερο.

Β. Κ. Αναστασιάδης, «Ψυχοπαιδαγωγική της εφηβικής ηλικίας», Αθήνα 1989

A1. Να γράψετε την περίληψη των τριών πρώτων παραγράφων του κειμένου σε 60-80 λέξεις. (μον 10)

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη (μον. 5):

α. Η αμφισβήτηση των παραδοσιακών αξιών και αρχών είναι σήμερα πιο εύκολη λόγω των γρήγορων αλλαγών.

β. Οι νέοι εκφράζουν την αμφισβήτησή τους με μετριοπαθείς τρόπους.

γ. Η τάση του νέου για κριτική δείχνει την ανάπτυξη του πνεύματος και της προσωπικότητάς του.

δ. Κατά την περίοδο της εφηβείας οι νέοι χρειάζονται τις συμβουλές των ενηλίκων.

ε. Τα όνειρα που κάνουν οι νέοι είναι απαραίτητα για τη διαμόρφωση της μετέπειτα ζωής τους.

Μονάδες 15

B2. α. Να εντοπίσετε δύο τρόπους ανάπτυξης στην τρίτη παράγραφο (Από την τάση τους ... οι έφηβοι με ακρότητες). (μον. 4)

β. Ο νέος αμφισβητεί τις αντιλήψεις και τις πεποιθήσεις των ωρίμων και γενικά της παράδοσης, που τις θεωρεί καθυστερημένες, ξεπερασμένες και μεσαιωνικές και προτείνει για πολλά θέματα και προβλήματα τις δικές του λύσεις. Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (μον. 1) και να αιτιολογήσετε τη χρήση της (μον. 1). Στη συνέχεια να τη μετατρέψετε στο αντίθετο είδος (μον. 3).

B3.α. Να γράψετε από ένα **συνώνυμο** για τις λέξεις: **ξεπερασμένες, αυθάδεια, συμπαράσταση.**
(μον. 3)

β. Να γράψετε από ένα **αντώνυμο** για τις λέξεις: **σταθερότητας, υπερτιμά, απραγματοποίητα.**
(μον. 3)

Μονάδες 15

Γ1. Σε ομιλία που θα εκφωνήσετε σε ημερίδα του σχολείου σας με θέμα «Τα ζητήματα που απασχολούν τους σύγχρονους νέους», να εκθέσετε τις απόψεις σας (250-300 λέξεις) σχετικά με:

α. τους λόγους της νεανικής αμφισβήτησης και

β. τον ρόλο του σύγχρονου σχολείου και του εκπαιδευτικού στην καλλιέργεια της γόνιμης αμφισβήτησης από τους νέους.

Μονάδες 20

B. Λογοτεχνικό κείμενο

Στο παιδί μου

Στο παιδί μου δεν άρεσαν ποτέ τα παραμύθια

Και του μιλούσανε για Δράκους και για το πιστό

Σκυλί

Για τα ταξίδια της Πεντάμορφης και για τον άγριο

λύκο

Μα στο παιδί δεν άρεσαν ποτέ τα παραμύθια

Τώρα, τα βράδια, κάθομαι και του μιλώ

Λέω το σκύλο σκύλο, το λύκο λύκο, το σκοτάδι

σκοτάδι,

Του δείχνω με το χέρι τους κακούς, του μαθαίνω

Ονόματα σαν προσευχές, του τραγουδώ τους

νεκρούς μας.

Α, φτάνει πια! Πρέπει να λέμε την αλήθεια στα

παιδιά.

A1. α. Να γράψετε το νόημα του ποιήματος που σας δόθηκε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων.
(μον. 10)

β. Να σχολιάσετε το νόημα του τίτλου σε 50-70 λέξεις (μον. 5)

Μονάδες 15

B1. Να εντοπίσετε στο ποίημα τις επαναλήψεις και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους.

Μονάδες 8

B2. Να βρείτε το απόσπασμα στο οποίο χρησιμοποιείται το α' ενικό πρόσωπο. Γιατί ο συγγραφέας κάνει αυτή την αλλαγή του ρηματικού προσώπου;

Μονάδες 7

3^η δραστηριότητα

Να γράψετε ένα άρθρο 250-300 λέξεων με τον τίτλο «Γιατί πρέπει να λέμε την αλήθεια στους νέους;»

Μονάδες 20